

DO LEPSZYCH SZKÓŁ PRZEZ ZDROWIE

(Better Schools Through Health)

Trzecia Europejska Konferencja Szkół Promujących Zdrowie

15 -17 czerwca 2009 r. Wilno, Litwa

REZOLUCJA Z KONFERENCJI W WILNIE

Wstęp

Sektor edukacji i zdrowia łączą wspólne interesy. Wspólne ich działania pomagają szkołom stawać się lepszym miejscem do dającego satysfakcję uczenia się, nauczania i pracy. Szkoła promująca zdrowie systematycznie realizuje ustrukturalizowany plan, wspierający zdrowie, dobre samopoczucie i rozwój kapitału społecznego wszystkich uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły. Istnieje wiele dowodów, że w szkołach promujących zdrowie poprawia się zdrowie i samopoczucie całej społeczności szkolnej. Szkoły, jako część lokalnej społeczności, stanowią siedliska, które powinny podejmować działania dla zmniejszania nierówności w zdrowiu.

Podstawowym warunkiem dla osiągnięcia tego celu jest współpraca między podmiotami tworzącymi politykę w zakresie rozwiązywania problemów młodzieży, spraw socjalnych i środowiska oraz zrównoważonego rozwoju.

Stanowisko młodzieży szkolnej

My, młodzież uczestnicząca w konferencji, doszliśmy do wniosku, że są pewne problemy, z którymi możemy sami sobie poradzić i takie, do których rozwiązania potrzebna nam jest pomoc dorosłych.

Chcemy podkreślić, że zdrowie trzeba rozumieć holistycznie, jako równowagę psychiczną i fizyczną, czyste środowisko, współpracę z innymi ludźmi, dobry wypoczynek oraz zbilansowaną dietę.

Chcemy, aby szkolni liderzy, nauczyciele oraz uczniowie pracowali nad tworzeniem zdrowego, lepszego społeczeństwa, które powinno myśleć o teraźniejszości i o przyszłości. Chcemy by nasze szkoły były otoczone zielenią. Chcemy współpracować z uczniami z innych krajów, mieć możliwość dyskusowania o naszych problemach z naukowcami i politykami. Chcemy mieć większe możliwości edukacji i działań praktycznych w zakresie promocji zdrowia oraz konsultacji ze specjalistami w sytuacjach, które są dla nas stresujące.

Uważamy, że postępując zgodnie z podejściem holistycznym, możemy wpływać na własne zdrowie, w tym zapobiegać zaburzeniom w odżywianiu się, czy brakowi odpoczynku, a także mieć swój wkład we wzmocnienie naszej społeczności, a nawet naszego kraju.

Wierzimy, że jeśli będziemy prowadzić aktywne życie, pomagać biednym, wierzyć w to, co robimy, współpracować z nauczycielami w tworzeniu lepszego i przyjaznego środowiska, w którym uczymy się, będziemy mieć zdrowsze i szczęśliwsze życie.

Możemy i musimy starać się, aby nasz styl życia sprzyjał zdrowiu oraz pokazywać innym jak wspaniale jest być zdrowym, aktywnym i pozytywnie nastawionym do świata. Musimy

również przekonywać naszych rodziców, aby byli aktywni i uczestniczyli w działaniach dotyczących promocji zdrowia.

Działania na poziomie międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym

W wyniku dyskusji podczas konferencji, my jej uczestnicy, apelujemy do organizacji rządowych, pozarządowych i innych, które działają na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym, aby:

- Przyjęli i upowszechniali podejście szkoły promującej zdrowie jako ważnej składowej rozwoju szkoły.
- Zagwarantowali długofalowe wsparcie przez rozwijanie międzynarodowych, krajowych i regionalnych strategii i działań oraz zapewniali dla nich odpowiednie zasoby i możliwości.
- Uznali, że planowanie, monitorowanie, ewaluacja oraz aktywne włączenie dzieci i młodzieży są niezbędne dla realizacji wszechstronnego programu promocji zdrowia w szkole, zawierającego realistyczne do osiągnięcia cele.
- Wspierali stały rozwój zawodowy pracowników sektora edukacji, zdrowia i innych pracujących z dziećmi i młodzieżą.
- Tworzyli i utrzymywali infrastrukturę na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym dla komunikowania się i koordynacji działań na rzecz wspierania szkół promujących zdrowie.
- Uroczście obchodzili znaczące wydarzenia i dzielili się sukcesami z innymi.

Działania na poziomie szkoły

Wzywamy przedstawicieli społeczności szkolnej (uczniów, rodziców, nauczycieli i pracowników niebędącymi nauczycielami, dyrekcje oraz rady szkoły), aby wykorzystywać dostępne wsparcie (możliwości), w celu:

- Wdrażania, utrzymania i dalszego rozwijania podejścia szkoły promującej zdrowie dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju szkoły.
- Aktywnego włączania do działań całej społeczności szkolnej i organizacji partnerskich.
- Zapewnienia odpowiedniego zaangażowania ludzi, zasobów i możliwości.
- Wspierania stałego rozwoju zawodowego pracowników.
- Zapewnienia dzieciom i młodzieży aktywnego udziału w podejmowaniu decyzji na wszystkich etapach programu działań.
- Uroczystego obchodzenia znaczących wydarzeń i dzielenia się z innymi sukcesami.
-

Konferencje

Podczas Pierwszej Europejskiej Konferencji Szkół Promujących Zdrowie, w Grecji w 1997 roku, określono główne zasady promocji zdrowia w szkołach. Podkreślono, że każde dziecko i młody człowiek ma prawo do edukacji, zdrowia i bezpieczeństwa oraz uczenia się w szkole promującej zdrowie.

Na Drugiej Konferencji Szkół Promujących Zdrowie w Egmond aan Zee, w Holandii w 2002 roku, podkreślono znaczenie partnerstwa między sektorem edukacji i zdrowia. Agenda z

Egmond jest narzędziem, które pomaga w tworzeniu i rozwijaniu szkół promujących zdrowie w Europie.

Celem Trzeciej Europejskiej Konferencji Szkół Promujących Zdrowie pod hasłem „Lepsze Szkoły Przez Zdrowie”, w Wilnie (15-17 czerwca 2009 roku) było dokonanie kolejnego kroku w rozwoju promocji zdrowia w szkołach w Europie przez wspólne działania międzysektorowe i międzynarodowe. W konferencji tej aktywną rolę odgrywała młodzież, dzieliła się pomysłami i pracowała wspólnie nad wizją rozwoju szkoły, jako lepszego miejsca uczenia się i pracy.

Promocja zdrowia w szkołach w Europie

Sieć „Szkoły dla Zdrowia w Europie” (SHE - *School for Health in Europe*) ma mocne podstawy stworzone przez jej prekursorkę - Europejską Sieć Szkół Promujących Zdrowie, którą utworzyły, w 1992 roku, Światowa Organizacja Zdrowia - Biuro Regionalne dla Europy, Rada Europy oraz Komisja Europejska. Uzyskane doświadczenia umożliwiają dalszy, zrównoważony rozwój szkół promujących zdrowie. Do sieci SHE należą obecnie w Europie 43 kraje.

Sieć SHE wykorzystuje w swoich działaniach koncepcję zdrowia pozytywnego i dobrego samopoczucia oraz uznaje zapisy Konwencji o Prawach Dziecka ONZ oraz Europejskiej Konwencji o Wykonywaniu Praw Dzieci, opracowanej przez Radę Europy. Podejście SHE w zakresie promocji zdrowia w szkole jest oparte na pięciu podstawowych wartościach i filarach.

Kluczowe wartości sieci Szkoły dla Zdrowia w Europie:

Równość. Szkoły promujące zdrowie zapewniają wszystkim równy dostęp do edukacji i zdrowia. Podejście takie może, w perspektywie dłuższego czasu, znacząco wpłynąć na zmniejszenie nierówności w zdrowiu oraz poprawić jakość i możliwość uczenia się przez całe życie.

Ciągłość i kontynuacja działań. Szkoły promujące zdrowie uznają, że zdrowie, edukacja i rozwój są ściśle ze sobą powiązane. Szkoły działają jako ośrodki uczenia się i nauczania. Równocześnie wspierają i rozwijają odpowiedzialny i pozytywny stosunek uczniów do ich przyszłej roli w społeczeństwie.

Szkoły promujące zdrowie osiągają najlepsze efekty, gdy działania i wysiłki są podejmowane przed dłuższy okres, przynajmniej przez 5-7 lat. Wyniki (edukacyjne i zdrowotne) pojawiają się głównie po działaniach średnio- i długoterminowych.

Włączanie. Szkoły promujące zdrowie doceniają różnorodność i uznają, że są społecznościami uczącymi się, w których każdy czuje się obdarzony zaufaniem i szanowany. Ważne są dobre relacje pomiędzy uczniami, uczniami i nauczycielami, szkołą, rodzicami i społecznością lokalną.

Upodmiotowienie i rozwijanie kompetencji do działania. Szkoły promujące zdrowie umożliwiają dzieciom i młodzieży, pracownikom i wszystkim członkom społeczności szkolnej aktywny udział w ustalaniu celów zdrowotnych oraz w podejmowaniu, w szkole i w społeczności lokalnej, działań dla ich osiągnięcia.

Demokracja. Działania szkół promujących zdrowie są oparte na wartościach demokratycznych. Wdrażają do praktyki zasady respektowania praw i brania odpowiedzialności.

Filary sieci Szkoły dla Zdrowia w Europie

Całościowe podejście do zdrowia w szkole. Istnieje spójność między zapisaną polityką szkoły a jej działaniami (codzienną praktyką), w wymienionych niżej obszarach, które powinny być uznane na ważne i zrozumiałe dla całej społeczności szkolnej. Całościowe podejście do zdrowia w szkole uwzględnia:

- uczestnictwo i podejście zorientowane na działanie w edukacji zdrowotnej zawartej w programach nauczania;
- branie pod uwagę własnych koncepcji uczniów dotyczących zdrowia i dobrego samopoczucia;
- tworzenie w szkole polityki na rzecz zdrowia;
- tworzenie w szkole sprzyjającego zdrowiu środowiska fizycznego i społecznego;
- kształtowanie kompetencji życiowych;
- budowanie skutecznej współpracy z rodzinami uczniów i społecznością lokalną;
- efektywne korzystanie ze świadczeń pracowników ochrony zdrowia.

Uczestnictwo. Podstawowym warunkiem skuteczności działań w zakresie promocji zdrowia w szkole jest kształtowanie u uczniów, pracowników i rodziców poczucia współtworzenia (współwłasności)[2] tego co dzieje się w szkole poprzez ich uczestnictwo i znaczące zaangażowanie.

Jakość szkoły. Szkoły promujące zdrowie wspierają proces lepszego nauczania i uczenia się. Zdrowi uczniowie lepiej się uczą, zdrowi pracownicy lepiej pracują oraz mają większą satysfakcję z pracy. Główne zadanie szkoły to osiągnięcie jak najlepszych wyników. Koncepcja szkoły promującej zdrowie wspiera szkoły w osiąganiu ich celów edukacyjnych i społecznych.

Dowody. Promocja zdrowia w szkołach w Europie wykorzystuje wyniki istniejących i stale podejmowanych badań naukowych. Wskazują one na skuteczność podejścia i działań w zakresie różnych obszarów zdrowia (np. zdrowie psychiczne, odżywianie, używanie substancji psychoaktywnych) oraz całościowego podejścia do zdrowia w szkole.

Szkoła a społeczność lokalna. Szkoły promujące zdrowie angażują się w życie lokalnej społeczności. Rozwijają współpracę pomiędzy szkołą a społecznością oraz działają na rzecz wzmocnienia kapitału społecznego i świadomości zdrowotnej.

Kontakt SHE sekretariat: she@nigz.nl

*Tłumaczenie i opracowanie: V.Todorovska, M.Sokołowska
Konsultacja: prof. B.Woynarowska*